

BOSNA I HERCEGOVINA
REPUBLIKA SRPSKA
VRHOVNI SUD REPUBLIKE SRPSKE
Broj: 80 0 P 002362 20 Rev
Banjaluka, 01.9.2020.godine

Vrhovni sud Republike Srpske u Banjaluci u vijeću sastavljenom od sudija: Violande Šubarić, kao predsjednice vijeća, Biljane Tomić i Gorjane Popadić, kao članova vijeća u pravnoj stvari tužiteljice S.M. rođ. R., kći Ž., iz G.C., B., koju zastupa punomoćnik M.R., advokat iz B., protiv tuženih: 1. R.M., sina O., iz B.L., 2. N.M., sina O., iz P., O., koje zastupa punomoćnik M.B., advokat iz B., 3. S.M.1, udove Ž.1, iz B.L., 4. T.M., sina Ž. i 5. I.M., kći Ž.1, oboje iz B.L., koje zastupa zakonska zastupnica majka, tužena S.M.1 i 6. M.M., kći Ž.1, iz B.L., koju zastupa punomoćnik po krvnom srodstvu majka, tužena S.M.1, radi utvrđenja i diobe nekretnina i pokretnih stvari stečenih u bračnoj zajednici tužiteljice i pravnog prednika tuženih, O.M. i uknjiženja suvlasničkog dijela na nekretninama, vrijednost predmeta spora: 50.000,00 KM, odlučujući o reviziji tuženih R.M. i N.M. izjavljenoj protiv presude Okružnog suda u Bijeljini broj: 80 0 P 002362 20 Gž 2 od 31.01.2020. godine, na sjednici održanoj dana 01.9.2020. godine, donio je

PRESUDU

Revizija se odbija.

Obrazloženje

Presudom Osnovnog suda u Bijeljini broj: 80 0 P 002362 19 P 3 od 26.9.2019. godine djelimično je usvojen tužbeni zahtjev, te je utvrđeno da je tužiteljica u braku sa pravnim prednikom tuženih, O.M., sinom T., bivšeg iz G.C., kao bračnu tekovinu, stekla nekretnine, koje se nalaze u B.L., označene kao kč.br. 204/44 upisane u posjedovni list broj 263/24 k.o. D., a po stanju zemljišne knjige upisane kao dio od 544/100000 na ime tuženog R.M. (u daljem tekstu: prvotuženi), kao dio od 544/100000 na ime tuženog N.M. (u daljem tekstu: drugotuženi), kao dio od 136/100000 na ime tužene S.M.1 (u daljem tekstu: trećetužena), kao dio od 136/100000 na ime tuženog T.M. (u daljem tekstu: četvrtotuženi), kao dio od 136/100000 na ime tužene M.M. (u daljem tekstu: petotužena) i kao dio od 1436/100000 na ime tužene I.M. (u daljem tekstu: šestotužena) u zk.ul.br. 86 k.o. D., koje nekretnine u naravi predstavljaju plac površine 430 m² i nedovršenu stambenu zgradu veličine 9,20 x 10,15 m (prizemlje, sprat i potkrovlje) a što je prikazano u skici vještaka geometra D.M. iz B. od 20.5.2009. godine, te prikazano u nalazu i mišljenju vještaka građevinske struke N.A., iz B.L. od maja 2010. godine, a koja skica i nalaz i mišljenje predstavljaju sastavni dio presude, te je utvrđeno da je tužiteljčin dio u ovim nekretninama 1/4, što su tuženi dužni priznati i trpjeti da se tužiteljica bez njihovog daljeg znanja i pitanja, na osnovu te presude, nakon njene pravosnažnosti, može uknjižiti kao suvlasnik istih nekretnina sa dijelom od 1/4 u zk.ul.br. 86 k.o. D., na teret suvlasničkih idealnih dijelova tuženih na ovim nekretninama.

Dozvoljena je fizička dioba navedenih nekretnina, a u nemogućnosti iste civilna dioba (javna prodaja) što su tuženi dužni priznati i trpjeti.

U preostalom dijelu, do tražene 1/2 dijela, zahtjev tužiteljice je odbijen (stav I izreke).

Stavom drugim, odbijen je zahtjev tužiteljice da se utvrdi da je u braku sa naprijed navedenim pravnim prednikom tuženih stekla i nekretnine-plac koji se nalazi u G.C., a koje nekretnine su po katastarskom operatu označene kao kč.br. 1432/2 i upisane kao suposjed tuženih u PL broj 1669/1 k.o. C.G., po kulturi njiva-plac površine 926 m² i to kao suposjed prvotuženog i drugotuženog sa dijelom od po 4/12, te kao suposjed ostalih tuženih sa dijelom od po 1/12, koje nekretnine su po stanju zemljišne knjige uknjižene kao dio od 675/13400 nekretnina upisanih u zk.ul.br. 1183 k.o. C.G., prikazane su na skici vještaka geometra Gajić Zorana od 12.09.2008.godine koja bi bila sastavni dio presude, kao i zahtjev da se utvrdi da tužiteljčin dio u ovim nekretninama iznosi 1/2, što bi tuženi bili dužni priznati i trpjeti da se tužiteljica, bez njihovog daljeg znanja i pitanja, na osnovu presude, nakon njene pravosnažnosti, može uknjižiti kao suvlasnik i suposjednik iste sa navedenim dijelom na teret upisanih suposjedničkih dijelova tuženih, u posjedovnom listu broj 1669/1 k.o. C.G., te zahtjev da se dozvoli fizička dioba navedenih nekretnina, a tuženima naloži da joj predaju u posjed i slobodno raspolaganja njen pripadajući suvlasnički dio od 1/2.

Obustavljen je parnični postupak u dijelu kojim je tražena dioba nekretnina koje u naravi predstavljaju plac i kuću sa pomoćnim objektom, a koje nekretnine se nalaze u G.C., označene kao kč.br. 1432/1 u površini od 1000 m², koje su upisane u Pl.br. 1581 k.o. C.G., a po stanju zemljišne knjige uknjižene u zk.ul.br. 980 k.o. C.G., koje su prikazane u skici vještaka geometra Gajić Zorana od 12.09.2008. godine, uz konstataciju da će se po pravosnažnosti tog dijela presude, postupak u ovom dijelu nastaviti po pravilima vanparničnog postupka (stav III izreke).

Odbačena je tužba u dijelu kojim je traženo utvrđenje da je tužiteljica u braku sa pravnim prednikom tuženih, kao bračnu tekovinu stekla i pokretne stvari (bliže označene u izreci prvostepene presude), te da njen suvlasnički dio iznosi 1/2 i da se dozvoli njihova fizička dioba (stav IV izreke).

Obavezani su prvotuženi i drugotuženi da tužiteljici solidarno nadoknade troškove parničnog postupka u iznosu od 1.900,00 KM .

Određeno je da svaka stranka snosi svoje troškove postupka koji se odnose na zastupanje po kvalifikovanim punomoćnicima (stav V izreke).

Presudom Okružnog suda u Bijeljini broj: 80 0 P 002362 20 Gž 2 od 31.01.2020. godine, žalba tužitelja je djelimično uvažena slijedom črga je djelimično preinačena odluka o troškovima postupka, tako što su pored iznosa dosuđenog prvostepenom presudom (1.900,00 KM), isti tuženi obavezani da tužiteljici isplate i iznos od 750.00 KM, dok je u preostalom dijelu žalba tužiteljice odbijena, kao i žalba prvotuženog i drugotuženog u cjelini i prvostepena odluka potvrđena, te su prvotuženi i drugotuženi obavezani tužiteljici isplatiti troškove žalbenog postupka u iznosu od 160,00 KM.

Blagovremenom revizijom prvotuženi i drugotuženi pobijaju drugostepenu odluku zbog povrede odredaba parničnog postupka i pogrešne primjene materijalnog prava. Predlažu da se revizija usvoji i osporena odluka u pobijanom dijelu (kojim je djelimično udovoljeno tužbenom zahtjevu) ukine i predmet u tom dijelu vrati istom sudu na ponovno suđenje.

U odgovoru, tužiteljica osporava revizione navode i predlaže da se revizija odbaci ili odbije kao neosnovana.

Revizija nije osnovana.

Predmet spora u ovoj fazi postupka je samo zahtjev tužiteljice da se utvrdi da su nekretnine koje se nalaze u B.L. (katastarska opština D.), koje u naravi predstavljaju plac površine 430 m² i nedovršenu stambenu zgradu veličine 9,20x10,15 m (prizemlje, sprat i potkrovlje) stečene za vrijeme trajanja braka između nje i pravnog prednika tuženih, sada umrlim O.M., da one predstavljaju njihovu zajedničku imovinu, da je njen doprinos u sticanju tih nekretnina (bliže opisane u stavu I izreke prvostepene presude) jednak udjelu drugog bračnog supružnika, slijedom čega da joj se u istom omjeru prizna suvlasništvo na ovim nekretninama i obavežu tuženi da trpe upis tog prava u odgovarajućim javnim evidencijama na teret njihovih suvlasničkih dijelova.

Na osnovu rezultata provedenog postupka, nižestepeni sudovi su utvrdili: da su tužiteljica i pravni prednik tuženih O.M. (otac prvo i drugotuženog, svekar trećetužene, te djed ostalih tuženih) zaključili brak 28.12.1981.godine; da je brak faktički prestao postojati u aprilu 2004. godine, kada je tužiteljica istjerana iz kuće u G.C. i da je razveden pravosnažnom presudom tek 19.12.2005. godine; da je prednik tuženih prije zaključenja braka sa tužiteljicom kupio sporni plac u B. (D.); da je prednik tuženih, u periodu od 1971. godine pa do penzionisanja 1998. godine bio zaposlen kao građevinski radnik – zidar u Republici Austriji, dok je tužena bila zaposlena u Fabrici obuće „Zenit“ Bijeljina do 1985. godine; da je tužiteljica dok je radila u ovoj Fabrici živjela u Bijeljini i da je prednik tuženih za vrijeme boravka u BiH boravio kod nje; da su tokom braka, nakon osposobljavanja prizemlja objekta u Banjaluci (Drakulić) u isti uselili kada je tužiteljica prestala da radi; da je tada jedno vrijeme (nekoliko godina) tužiteljica vodila brigu o maloljetnom djetetu zajedničkih prijatelja uz naknadu; da je stambeni objekat koji je predmet žalbe ozidan, pokriven, osposobljen za stanovanje u prizemlju sa uvedenom strujom i vodom i postavljenom vanjskom i unutrašnjom stolarijom u toku trajanja braka; da su nakon razvoda braka na objektu izvršeni radovi malterisanja sprata kuće, ugradnja parketa, kupatila, vanjske i unutrašnje stolarije na spratu objekta, kao i da je sazidana ograda oko placa i stavljena fasada na objekat; da potkrovlje nije dovršeno; da se vještak geometar izjasnio da se predmetno zemljište sa zgradom nalazi u urbanom dijelu grada, pokrivenom regulacionim planom, gdje preovladava izgradnja individualnih stambenih objekata, da se radi o građevinskoj parceli određenoj regulacionim planom i da cijela njena površina od 430 m² služi redovnoj upotrebi i korištenju zgrade.

Kod utvrđene činjenice da je predmetna zgrada građena za vrijeme trajanja bračne zajednice tužiteljice sa prednikom tuženih, nalazeći da su prihodi pravnog prednika tuženih bili veći od prihoda tužiteljice i da je on predmetno zemljište na kojem je izgrađena zgrada stekao prije zaključenja braka, pa ono ne predstavlja njihovu zajedničku imovinu, nego se ima računati u njegov, očigledno veći, doprinos u sticanju predmetne zajedničke imovine – nižestepeni sudovi utvrđuju da doprinos tužiteljice tom sticanju iznosi 1/4, pa dalje sude kao u izrekama svojih presuda, pozivajući se na odredbe člana 270. stav 5, 272. stav 1. i člana 273. stav 1, 2. i 3. Porodičnog zakona („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj: 54/02, 41/08 i 63/14 – u daljem tekstu: PZ).

Odluke nižestepenih sudova (u revizijom pobijanom dijelu) su pravilne i zakonite i nisu dovedene u pitanje revizionim navodima.

Nije osnovana revizijska tvrdnja da izreka prvostepene presude u pobijanom dijelu (stav I izreke) koju je potvrdio i drugostepeni sud, nije jasna, odnosno da se ne vidi kakvu je odluku sud donio.

Izreka presude je u tom dijelu potpuno jasna. Predmetne nekretnine su identifikovane po zemljišnoknjižnim i katastarskim podacima. Opisano je šta one u naravi predstavljaju. Utvrđeno je da su stečene u braku tužiteljice i pravnog prednika tuženih, O.M. i da je udio tužiteljice u tom sticanju 1/4, te da se sa tim dijelom može uknjižiti kao suvlasnica na opisanim nekretninama i to na teret suvlasničkih dijelova tuženih (a ne i na teret suvlasničkih dijelova ostalih suvlasnika koji su upisani u istom zemljišnoknjižnom ulošku), te je u skladu s takvim utvrđenjima dozvoljena fizička, a u nemogućnosti iste, civilna dioba predmetnih nekretnina.

Tokom postupka strankama je bilo potpuno jasno šta je predmet spora u ovom dijelu – parcela površine 430 m² i nedovršena stambena zgrada, veličine 9,20x10,15 m (prizemlje, sprat potkrovlje) što je utvrđeno i identifikovano provođenjem dokaza uviđajem (član 130. Zakona o parničnom postupku, "Službeni glasnik RS", broj 58/03, 85/03, 74/05, 63/07, 49/09 i 61/13 – u daljem tekstu: ZPP) uz prisustvo vještaka geometra koji je sačinio i skicu predmetnih nekretnina.

Prema tome, ne stoji tvrdnja revidenata da je prvostepeni sud počinio povredu (koju drugostepeni sud nije sankcionisao) iz člana 191. stav 3. i 4. ZPP.

Nije povrijeđena ni odredba člana 6. stav 2. Zakona o stvarnim pravima, ("Službeni glasnik RS", br. 124/08, 3/09, 58/09, 95/11, 60/15 i 107/19 – u daljem tekstu: ZSP), na koju se pozivaju revidenti, a koja daje definiciju nepokretnosti, niti revidenti objašnjavaju u čemu se ogleda pogrešna primjena ove zakonske odredbe. Odredbom člana 26. stav 2. ZSP je propisano da se idealni dio stvari u pravnom prometu smatra samostalnom stvari, pa ne stoji ni revizijska tvrdnja da je pri donošenju nižestepenih odluka u pobijanom dijelu pogrešno primjenjena ova zakonska odredba.

Već je rečeno da su predmetne nekretnine jasno označene po katastarskoknjižnim podacima, pa pri donošenju nižestepenih presuda nije povrijeđena odredba člana 11. stav 1 i 2. Zakona o održavanju premjera i katastra zemljišta („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj: 19/96, do 15/10), na koju se pozivaju revidenti. Takođe su jasno označene i prema podacima iz zemljišne knjige, slijedom čega se neosnovano ukazuje na pogrešnu primjenu odredbe člana 10. Zakona o zemljišnim knjigama („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj: 67/03 do 119/08).

Na predmetnim nekretninama suvlasnički dio tužiteljice od 1/4 je određen u odnosu na već upisane suvlasničke dijelove tuženih. Dakle, od suvlasničkih dijelova tuženih (koliko god oni iznosili) se 1/4 priznaje tužiteljici, pa ne stoji tvrdnja revidenata da se radi o nalaganju uknjižbe većeg suvlasničkog dijela na teret manjeg.

Ta 1/4 je određena upravo na osnovu činjenice da je pravni prednik tuženih u sticanje predmetne imovine unio zemljište koje je stekao prije zaključenja braka sa tužiteljicom, što njegov doprinos u odnosu na tužiteljicu čini očigledno većim (član 273. stav 1. PZ). Pri tome, nije od značaja okolnost, kako i na koji način je pravni prednik tuženih stekao to zemljište i da li, eventualno, dio pripada njegovoj prvoj ženi (majci tuženih), koja i nije stranka u ovom postupku, kako je ispravno i jasno obrazložio drugostepeni sud, očitujući se na iste takve žalbene navode, koje obrazloženje u svemu prihvata i ovaj sud.

Za sticanje suvlasništva na zgradi i zemljištu od strane bračnih supružnika, nije nužno da ta zgrada bude potpuno izgrađena, kako pogrešno tvrde revidenti, pozivom na odluku Vrhovnog suda Republike Srpske broj: 71 0 P 050834 10 Rev od 03.11.2010. godine, iz čijeg sadržaja uopšte ne proizlazi takav zaključak. Bračni supružnici, naime, dijele imovinu u onom stanju u kakvom se zatekla u vrijeme raskida bračne zajednice. Zato je odredbom člana 273. stav 3. PZ i regulisano da na visinu udjela bračnog supružnika u imovini koja je pretežnim dijelom stečena u bračnoj zajednici neće uticati okolnost što je tu imovinu drugi bračni supružnik uvećao nakon raskida bračne zajednice, ako je svojim ponašanjem spriječio učešće bračnog supružnika u daljem sticanju. Slijedom rečenog, nije bilo nužno da sud cijeni sadašnji stepen izgrađenosti predmetnog stambenog objekta, koji je, prema utvrđenom činjeničnom stanju, u pretežnom dijelu bio izgrađen u toku trajanja bračne zajednice tužiteljice i pravnog prednika tuženih.

Ne radi se ovdje o sticanju prava vlasništva građenjem na tuđem zemljištu (građeno je na zemljištu koje je bilo u svojini pravnog prednika tuženih, dakle jednog od bračnih supružnika), pa nema mjesta primjeni odredbi iz člana 24, 25. i 26. Zakona o osnovnim svojinsko-pravnim odnosima ("Službeni list SFRJ", broj: 60/80 i 36/90, te "Službeni glasnik RS" broj: 38/03), u vezi sa članom 344. stav 2. ZSP, na koje se pozivaju revidenti.

U ovom predmetu je uviđaj na licu mjesta, gdje se nalaze predmetne nekretnine, izvršen u prisustvu građevinskog vještaka, Nedeljka Aleksića koji je sačinio nalaz i mišljenje. Taj vještak je umro prije održavanja ročišta za glavnu raspravu, pa ga nije bilo moguće pozvati i saslušati, kako propisuje odredba člana 151. ZPP, na čemu uporno insistiraju revidenti. Nalaz i mišljenje ovog vještaka je pročitano kao dokaz. Kao takav nema svojstvo dokaza izvedenog vještačenjem, o kojem govore odredbe člana 147. do 162. ZPP, ali je dokaz, i nižestepeni sudovi nisu pogriješili kada su ga uzeli u obzir pri utvrđivanju činjenične osnove na temelju koje su sudili.

Suprotno revizionim tvrdnjama, nisu pogriješili nižestepeni sudovi kada su zaključili da cijela površina predmetnog zemljišta, od 430 m², služi redovnoj upotrebi stambene zgrade. Tako proizlazi – kako jasno i argumentovano obrazlaže drugostepeni sud, pozivajući se na skicu vještaka geometra i priložene fotografije, prema kojim je stambeni objekat lociran u središnjem dijelu parcele – i iz činjenice da je prema opštim pravilima urbanističke regulacije (na koja upućuju upravo revidenti) najmanja površina građevinske parcele u zonama porodične gradnje 300 m², što podrazumjeva da ta površina može biti veća, kao u ovom slučaju. Osim toga, radi se o već utvrđenoj građevinskoj parceli, određenoj regulacionim planom i predviđenoj upravo za izgradnju predmetne stambene zgrade.

U konkretnom slučaju nije sud određivao položaj, oblik i površinu građevinske parcele oko objekta. Kako je već rečeno, predmetna građevinska parcela je formirana i određena regulacionim planom za ovo područje. Kao takva ona ima površinu i oblik koji obezbjeđuje izgradnju i korištenje predmetnog stambenog objekta u skladu sa regulacionim planom, urbanističkim i tehničkim propisima, kako propisuje odredba člana 26. Zakona o uređenju prostora („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj: 84/02 do 53/07) na koju se pozivaju revidenti, a o čemu je vodio računa organ koji je donio taj regulacioni plan. Prema tome, za rješenje ove pravne stvari, nije bilo nužno provesti „arhitektonsko-građevinsko vještačenje radi utvrđivanja građevinske parcele spornog objekta“, na čemu neosnovano insistiraju revidenti.

Iz izloženog slijedi da su nižestepeni sudovi, suprotno tvrdnji revidenata, pravilno primjenili odredbe materijalnog prava koje se odnose na imovinske odnose bračnih supružnika i ostale, koje su relevantne za rješenje ovog spora, te da nisu osnovani ni navodi o povredi odredaba parničnog postupka, slijedom čega je odlučeno kao u izreci na osnovu odredbe člana 248. ZPP.

Predsjednik vijeća
Violanda Šubarić

Za tačnost otpravka ovjerava
Rukovodilac sudske pisarnice
Amila Podrašćić